

ПРОБЛЕМА БЮРОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Нині Україна стоїть на шляху активного розвитку й формування правової держави та громадянського суспільства. У процесі побудови такої моделі виникає багато перепон і проблем, що потребують вирішення. Однією з найбільш актуальних проблем українського суспільства сьогодні є бюрократія.

Бюрократія – це специфічна форма реалізації влади, що створює систему управління суспільством, яка здійснюється привілейованою кастою із власними корпоративними інтересами. Однак з погляду доцільності й раціональності бюрократію варто визначити як природну й необхідну форму будь-якої організації, що характеризується ефективністю управління. Ця ефективність досягається за рахунок чіткого розподілу обов'язків і залучення висококваліфікованих фахівців з управління, а також за наявності системи правил, ієрархії та постійного контролю.

На жаль, сучасне функціонування бюрократії в Україні не надає позитивних ознак управлінській діяльності, а, навпаки, спотворює державну владу. Сьогодні чітко можна побачити негативні наслідки господарсько-правового бюрократизму, що стримують перспективний розвиток економіки й виробництва України та формують механізм гальмування всього прогресивного. Бюрократизм господарювання перешкоджає формуванню дрібного і середнього бізнесу в Україні: цей показник становить на сьогодні лише 10%, проте в розвинених країнах він досягає 70%. Негативним наслідком бюрократизації суспільства також є деформування українського законодавства. Правляча консервативна бюрократія заклала в основу законодавства свою ідеологію та принципи. За цих умов «узаконене беззаконня» стало методом діяльності апарату управління, що легко привласнив собі право від імені держави керувати політичними й господарськими процесами для особистої вигоди.

Перехідний період для України – це господарсько-правова трансформація державності й економіки. Правова трансформація включає наявність законодавства, яке забезпечує становлення, функціонування й розвиток ринкових господарських взаємин та інфраструктури. Державна консервативна бюрократія в усіх владно-виконавчих структурах не може бути ефективною в реформуванні

України. Апарат управління не спроможний добровільно відмовитися від влади, власності і привілеїв, і бюрократична система повільно й упевнено реалізує власну програму, руйнуючи реформування країни.

Незважаючи на всі негативні наслідки бюрократизації українського суспільства, повне викорінення цього явища неможливе. Як свідчить світовий досвід, варто визнати, що бюрократизм у будь-яких виявах був, є й буде в усіх країнах, але необхідно зменшувати негативні наслідки його впливу. Для цього доцільно запровадити таке: 1) цивільну, адміністративну чи кримінальну відповідальність за порушення службових повноважень; 2) контроль доходів і витрат посадових осіб та їх родин; 3) матеріальне заохочення й моральне стимулювання чинних державних службовців, збільшення соціальних гарантій після їх виходу на пенсію; 4) чіткі й прозорі механізми просування по службі; 5) дотримання розумного балансу між демократією і бюрократією.

Отже, можна зробити висновок, що сьогодні в Україні бюрократизація суспільства стримує позитивні зрушення в національній економіці. Говорячи про інструменти боротьби з бюрократизмом, слід зазначити, що моральні якості чиновництва обов'язково потрібно враховувати під час підбору управлінського апарату. Крім цього, величезна увага повинна приділятися проблемам адміністративної, корпоративної моралі. Однак використання цих інструментів вимагає зрілості громадянського суспільства й уваги до проблеми бюрократизму політичних лідерів.

Сапранова І.
НИУ «БелГУ»

МУЛЬТИМЕДИЙНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО СО СТОРОНЫ ТЕОРИИ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Различные авторы с различных позиций начинают трактовать информацию как важнейшее средство производства, ведущий продукт и товар, одну из ключевых социокультурных ценностей, экономический и социальный ресурс, инструмент достижения социальных целей и т. д. То есть сейчас главным производственным ресурсом становится информация и знание.

В конце XX в. вследствие развития компьютерных технологий появились новые результаты интеллектуальной деятельности – мультимедийные продукты, которые стали неотъемлемой частью

современной культуры. Всеобщая компьютеризация, охватившая все сферы жизнедеятельности общества, привела к тому, что такие явления, как интернет-сайты, интернет-магазины, компьютерные игры, виртуальные музеи, библиотеки, прочно укоренились в общественной жизни. Мультимедийные продукты порождают современные формы художественного творчества, являются новыми средствами коммуникации. Для регулирования таких процессов должны быть разработаны законодательные акты, которые будут не только разрешать или запрещать определенный вид продукта, а также рассматривать сферу их действия и влияния. Несмотря на это, общественные отношения, возникающие по поводу мультимедийных продуктов, в российском законодательстве не урегулированы должным образом. Одной из причин сложившейся ситуации является то, что в отечественной юридической науке данная категория не разработана до настоящего времени. Это препятствует созданию эффективного механизма регламентации общественных отношений, связанных с мультимедийными продуктами, что в итоге приводит к дестабилизации оборота исключительных прав на такие объекты.

В XXI в. решающее значение для экономической и социальной жизни, для способов производства знания, а также для характера трудовой деятельности человека приобретёт становление нового социального уклада, зияющего на телекоммуникациях. Революция в организации и обработке информации и знаний, в которой центральную роль играет компьютер, развертывается одновременно со становлением постиндустриального общества. Сейчас технологии, некогда существовавшие в разных областях применения, стирают эти различия, так что потребители информации получают в свое распоряжение множество альтернативных средств, что порождает и ряд сложных проблем с точки зрения законодательства.

Самый же важный аспект – политический. Информация – это власть. Доступ к информации есть условие свободы. Из этого вытекают проблемы законодательного характера. Такое электронное средство информации, как телевидение, регулируется юридическими нормами «честности» и права дать ответ. Телефонная индустрия регулируется в том, что касается тарифов и условий предоставления услуг. Компьютерная отрасль пока не подлежит государственному регулированию и развивается в условиях свободного рынка. Не

регулируются и печатные средства информации; их права на свободу слова гарантированы Первой поправкой к конституции и охраняются судами. Библиотеки преимущественно контролируются частными лицами или местной властью. Сейчас правительственные агентства и частные корпорации создают гигантские банки данных. Должны ли эти банки данных быть под правительственным наблюдением или им лучше развиваться без правительственного контроля? Это важнейший для будущего свободного общества вопрос. Все это элементарно подтверждает один из старейших и до сих пор актуальных трюизмов политики: когда какое-либо агентство, обладающее властью, устанавливает бюрократические нормы и стремится насаждать их, создается угроза злоупотреблений. Контроль над информацией чаще всего выливается в злоупотребления, начиная с сокрытия информации и кончая ее незаконным обнародованием (и то, и другое вполне проявилось в Уотергейте), для предотвращения этих злоупотреблений необходимы институциональные ограничения в сфере информации.

Мультимедийный продукт рассматривается как один из видов сложных объектов интеллектуальных прав, что позволяет выявить родовой признак этого объекта, определяемый наличием в его структуре нескольких разнородных охраняемых результатов интеллектуальной деятельности – самостоятельных объектов авторских прав.

Помимо прав на отдельные результаты интеллектуальной деятельности, вошедшие в мультимедийный продукт, следует выделять права на данный объект в целом. В результате анализа проблемы возникновения прав на аудиовизуальное произведение (в т. ч. истории этого вопроса) права на мультимедийный продукт (и на другие сложные объекты) должны определяться в рамках двухуровневой модели. На первом уровне права возникают у авторов произведений, вошедших в данный объект. Такие лица являются авторами отдельных элементов этого «многослойного» произведения. Второй уровень составляют права на мультимедийный продукт в целом. Обладателями прав на него по первоначальному основанию являются его авторы, то есть это следует закрепить в нормативно-правовых актах так, чтобы право использования объекта в целом во всех случаях могло принадлежать организатору.